

Sygn. akt II UK 278/09

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 sierpnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Halina Kiryło (sprawozdawca)

SSN Jerzy Kwaśniewski

w sprawie z wniosku K. J.

przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w W.

o emeryturę wojskową, wstrzymanie jej wypłaty i zwrot nienależnie pobranego świadczenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 sierpnia 2010 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 6 marca 2009 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wojskowe Biuro Emerytalne decyzją z dnia 21 marca 2007 r. wstrzymało K. J. wypłatę emerytury wojskowej od 1 kwietnia 2007 r., zaś decyzjami z dnia 30 kwietnia 2007 r. stwierdziło ustanie prawa ubezpieczonego do emerytury wojskowej

od 17 października 2006 r. oraz uznało pobraną przez niego emeryturę za okres od 1 listopada 2006 r. do 31 marca 2007 r. w łącznej kwocie 17.445,25 złotych za świadczenie nienależne i zobowiązało świadczeniobiorcę do zwrotu tej kwoty.

Powyższe decyzje zostały zaskarżone przez ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. wyrokiem z dnia 10 marca 2008 r. oddalił odwołania ubezpieczonego od wszystkich zaskarżonych decyzji, a wniosek odwołującego o umorzenie kwoty nienależnie pobranego świadczenia przekazał organowi emerytalnemu do rozpoznania.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że decyzją organu emerytalnego z dnia 22 czerwca (powinno być: sierpnia) 2005 r. ustalono prawo ubezpieczonego K. J. (urodzonego [...] 1960 r.) do wojskowej emerytury począwszy od 23 czerwca 2005 r. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 17 października 2006 r., sygn. akt WA 28/06, wydanym po rozpoznaniu apelacji prokuratora i obrońcę oskarżonego ubezpieczonego od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 10 kwietnia 2006 r., orzekł wobec odwołującego środek karny w postaci degradacji w związku z przestępstwem popełnionym przed zwolnieniem ze służby. Pismem z 19 marca 2007 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w W. zawiadomił Wojskowe Biuro Emerytalne o orzeczeniu wobec ubezpieczonego wspomnianego środka karnego. Informacja ta legła u podstaw wydania przez organ emerytalny zaskarżonych decyzji.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Okręgowy przypomniał, że z mocy art. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 ze zm.) żołnierzom zwolnionym z zawodowej służby wojskowej przysługuje z budżetu państwa na zasadach określonych w ustawie, zaopatrzenie emerytalne z tytułu wysługi lat lub w razie całkowitej niezdolności do służby. Z kolei w myśl art. 10 powołanego aktu prawo do wspomnianego zaopatrzenia emerytalnego nie przysługuje żołnierzowi, który został skazany prawomocnym wyrokiem sądu na karę dodatkową pozbawienia praw publicznych lub karę degradacji za przestępstwo, które zostało popełnione przed zwolnieniem ze służby. Na podstawie art. 44 ust. 1 ustawy wypłatę emerytury wstrzymuje się, jeżeli powstaną okoliczności uzasadniające zawieszenie lub ustanie prawa do świadczenia. W świetle art. 38 ust. 1 pkt 1 tego

aktu prawo do świadczeń ustaje, gdy przestaje istnieć którykolwiek z warunków wymaganych do jego uzyskania. Art. 48 ust. 1 ustawy stanowi zaś, że osoby, które pobierały świadczenia pieniężne mimo istnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo ograniczenie ich wysokości, są obowiązane do zwrotu nienależnych im świadczeń, jeżeli były pouczone w formie pisemnej przez organ emerytalny o obowiązku zawiadomienia o tych okolicznościach.

W ocenie Sądu pierwszej instancji cytowane przepisy odnoszą się również do sytuacji, w których świadczenie emerytalne zostało przyznane, ale na skutek unicestwienia po dniu wydania decyzji o przyznaniu świadczenia któregoś z warunków wymaganych do jego uzyskania, prawo takie ustaje. Powołane unormowania dotyczą zatem również odwołującego jako żołnierza zwolnionego z zawodowej służby wojskowej, dla którego decyzją ustalone zostało prawo do emerytury, a wobec którego następnie orzeczono środek karny przewidziany w art. 10 ustawy, skutkujący brakiem prawa do świadczenia pieniężnego z zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych. Orzeczenie tegoż środka za przestępstwo popełnione przed zwolnieniem ze służby jest okolicznością, która implikuje ustanie prawa do świadczeń z tytułu zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych, stąd też słusznie organ emerytalny wstrzymał wypłatę wojskowej emerytury odwołującego. Z dniem wydania przez Sąd Najwyższy wyroku orzekającego wobec skarżącego środek karny w postaci degradacji przestał istnieć warunek wymagany do uzyskania prawa do przedmiotowej emerytury i dlatego należało stwierdzić ustanie tegoż prawa. Pobrana przez odwołującego - mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczenia – emerytura jest więc świadczeniem nienależnym i podlega zwrotowi, gdyż skarżący został pisemnie pouczone o obowiązku zawiadomienia organu emerytalnego o okolicznościach skutkujących ustaniem lub zawieszeniem prawa do świadczeń.

Apelacją do powyższego wyroku w części oddalającej odwołania od decyzji organu emerytalnego złożył ubezpieczony, wnosząc o jego uchylenie i uwzględnienie odwołań. W uzasadnieniu środka odwoławczego skarżący podniósł, że art. 38 ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych ma zastosowanie tylko do sytuacji, gdy żołnierz zawodowy z własnej woli pozostaje

z służbie mimo spełniania warunków nabycia prawa do wojskowej emerytury, po czym zostaje skazany na degradację. Wówczas art. 10 ustawy stanąłby na przeszkodzie uzyskaniu przezeń świadczenia emerytalnego. Przepis ten stanowi bowiem o warunkach wymaganych do uzyskania prawa do świadczeń, zatem nie dotyczy on świadczeń jeszcze już przyznanych. Art. 10 ustawy odnosi się do żołnierzy zawodowych, tymczasem odwołujący utracił tenże status z chwilą orzeczenia wobec niego kary degradacji.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 6 marca 2009 r., prostując komparycję zaskarżonego orzeczenia, zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w części oddalającej odwołanie od decyzji organu emerytalnego z dnia 30 kwietnia 2007 r. i zmienił tę decyzję w ten sposób, że zwolnił K. J. z obowiązku zwrotu kwoty 17.445,25 złotych oraz oddalił apelację w pozostałym zakresie.

Cytując pogląd wyrażony przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 12 lutego 2008 r., sygn. akt SK 82/06 (OTK ZU z 2008 r. Nr 1, poz. 3) Sąd drugiej instancji zauważył, że system zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych oraz system zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych stanowią szczególny rodzaj ustawowego przywileju – przynajmniej z punktu widzenia osób objętych powszechnym systemem ubezpieczeń społecznych. Odrębności dotyczą zarówno sposobu określenia przesłanek, których spełnienie jest konieczne dla uzyskania prawa do emerytury, ustalania podstawy wymiaru świadczenia oraz tzw. Wysługi emerytalnej. Obowiązujące w tych systemach rozwiązania są korzystniejsze od obowiązujących w powszechnym systemie ubezpieczeniowym, a uzasadnione jest to szczególnym charakterem służby.

Art. 10 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.) zawierał do czasu jego nowelizacji dokonanej z dniem 11 czerwca 2007 r. brzmienie analogiczne do art. 10 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r.

o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 ze zm.).Przepis ten został uznany wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 kwietnia 2008 r., sygn. akt P 38/06 (OTK-A z 2008 r. Nr 3, poz. 46) za zgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu orzeczenia wyjaśniono, iż omawiany przepis wprowadza bezwzględną przesłankę negatywną, uniemożliwiającą uzyskanie prawa do świadczenia z zaopatrzenia emerytalnego w reżimie właściwym dla służb mundurowych, a w razie wcześniejszego nabycia prawa do takich świadczeń – skutkuje jego utratą wstrzymaniem wypłaty emerytury lub renty. Nadto zdarzeniem powodującym opisane skutki jest prawomocne skazanie funkcjonariusza na karę dodatkową (obecnie – środek karny) pozbawienia praw publicznych za przestępstwo popełnione przed zwolnieniem ze służby. To znaczy, że świadczenia emerytalno – rentowe otrzymywane przez byłego funkcjonariusza, który spełnia inne wymogi ustawowe warunkujące nabycie prawa do takich świadczeń, aż do momentu uprawomocnienia się wyroku skazującego, orzekającego wymieniony środek karny, są traktowane jako należne. Analizowana regulacja dotyczy wyłącznie świadczeń emerytalno – rentowych wypłaconych ze szczególnego systemu zaopatrzenia funkcjonariuszy służb mundurowych w kontekście możliwości uzyskania świadczeń emerytalno – rentowych z systemu ubezpieczeń społecznych, po spełnieniu ustawowo określonych przesłanek.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zważywszy na to, że art. 39 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) miał przed dniem 11 czerwca 2007 r. identyczne brzmienie jak art. 38 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, brak jest podstaw do dokonywania innej, niż wyżej przedstawiona, w odniesieniu do przepisów tego pierwszego aktu, wykładni przepisów art. 10, art. 38 ust. 1 pkt 1 i art. 44 ust. 1 pkt 1 drugiej z wymienionych ustaw.

Sąd drugiej instancji zauważył, że art. 12 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych stanowi o przesłankach, których zaistnienie warunkuje nabycie prawa do emerytury wojskowej. Natomiast art. 10 wprowadza dwie negatywne przesłanki, których spełnienie powoduje skutek w postaci w ogóle braku prawa do zaopatrzenia emerytalnego na podstawie ustawy, określonego

przedmiotowo w art. 2, z więc i do świadczenia pieniężnego w postaci wojskowej emerytury. Zaistnienie jednej z przesłanek (w tym przypadku orzeczenie wobec apelującego środka karnego w postaci degradacji za przestępstwo popełnione przed zwolnieniem ze służby) uniemożliwia uzyskanie świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego, ich nabycie, jak również ustanie prawa do świadczeń, jeśli uprzednio zostało stwierdzone jego nabycie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, gdyby celem ustawodawcy było jedynie uniemożliwienie żołnierzowi uzyskania prawa do zaopatrzenia emerytalnego, wówczas przepis brzmiałby tak, że prawa do zaopatrzenia emerytalnego nie nabywa żołnierz, a nie prawo to mu nie przysługuje. Kategoria przysługiwania prawa to nie tylko jego nabycie, ale i zachowanie. Zachowanie prawa do świadczenia jest wykluczone, gdy zachodzi negatywna przesłanka, która stoi na przeszkodzie jego przysługiwania, a więc i nabycia i zachowania. Nadto z posłużenia się przez ustawodawcę w art. 10 ustawy sformułowaniem (...) nie przysługuje żołnierzowi, który (...), nie można wywodzić, że po skoro po orzeczeniu środka karnego w postaci degradacji skazany nie był już żołnierzem zawodowym, to cytowany przepis nie ma do niego zastosowania. Ustawodawca konstruując tenże przepis zdawał sobie sprawę ze skutków degradacji, zatem jeśli mimo to użył zwrotu „nie przysługuje żołnierzowi”, to pojęciem żołnierza objął również osobę, wobec której degradację orzeczono.

Konkludując Sąd Apelacyjny stwierdził, że prawo apelującego do emerytury wojskowej ustało z mocy art. 38 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 10 ustawy zaopatrzeniowej, a konsekwencją tego było wstrzymanie wypłaty świadczenia stosownie do art. 44 ust. 1 pkt 1 tego aktu. Orzeczenie Sądu pierwszej instancji o oddaleniu odwołań ubezpieczonego od decyzji organu emerytalnego w tym zakresie jest więc prawidłowe.

Chybione jest natomiast rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w części dotyczącej odwołania ubezpieczonego od decyzji zobowiązującej go do zwrotu pobranego świadczenia. Orzeczenie w tym zakresie zapadło z naruszeniem prawa materialnego (art. 48 ust. 1 ustawy), co po części spowodowane było dokonaniem przez Sąd ustaleń faktycznych, które nie mają oparcia w materiale dowodowym sprawy. Wbrew poczynionym przez Sąd pierwszej instancji ustaleniom, decyzja z dnia 22 sierpnia 2005 r., przyznająca wnioskodawcy prawo do emerytury

wojskowej, nie zawierała pouczenia o obowiązku zawiadomienia organu emerytalnego o tej okoliczności powodującej ustanie prawa do świadczenia, jaką jest skazanie prawomocnym wyrokiem na karę dodatkową (środek karny) degradacji. Brak stosownego pouczenia implikuje zaś niezaistnienie obowiązku zwrotu emerytury wypłaconej świadczeniobiorcy pomimo ustania prawa do niej.

Powyższy wyrok w części oddalającej apelację został zaskarżony skargą kasacyjną ubezpieczonego. Skargę oparto na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 10 oraz art. 38 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 ze zm.). Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku wraz z poprzedzającym go wyrokiem Sądu pierwszej instancji i zmianę orzeczenia poprzez uwzględnienie odwołań K. J. od decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 21 marca 2007 r. oraz z dnia 30 kwietnia 2007 r. o ustaniu prawa ubezpieczonego do emerytury wojskowej.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej wyrażono pogląd, że przepisy art. 10 oraz art. 38 ust. 1 pkt 1 cytowanej ustawy mają zastosowanie do żołnierza zawodowego, który pomimo spełnienia warunku określonego w art. 12 tego aktu, tj. posiadania 15 lat służby wojskowej w wojsku polskim, nadal odbywa służbę. Nie jest natomiast określona w ustawie sytuacja osoby, która ma już przyznaną emeryturę wojskową, a następnie orzeczono wobec niej karę degradacji za przestępstwo popełnione przez zwolnieniem ze służby. Degradacja nie stoi na przeszkodzie zachowaniu prawa do nabytego świadczenia. Literalne tłumaczenie sformułowania „uzyskać” prowadzi do wniosku, iż zwrot ten oznacza otrzymanie czegoś, co było przedmiotem starań. Nie można uzyskać tego, czego się jeszcze nie posiada. Tymczasem ubezpieczony miał przyznaną emeryturę wojskową z mocy decyzji organu emerytalnego z dnia 22 sierpnia 2005 r.

Ustawa ma też swój słowniczek zamieszczony w art. 2. W świetle tego przepisu zwrot „emeryt” oznacza emeryta wojskowego i jest pojęciem innym od pojęcia „żołnierza”. Art. 10 ustawy dotyczy zaś żołnierza, który dopiero zamierza ubiegać się o emeryturę wojskową, a stoi temu na przeszkodzie sytuacja opisana hipotezą omawianej normy prawnej. Gdyby ustawodawca zamierzał zaliczyć do tej

grupy także osoby, wobec których wydano już decyzję o przyznaniu emerytury wojskowej, wymieniłby w przepisie także emerytów.

Zdaniem skarżącego, skoro art. 10 ustawy dotyczy tylko żołnierzy zawodowych, błędne były decyzje o wstrzymaniu wypłaty pobieranego przez ubezpieczonego świadczenia oraz o stwierdzeniu ustaniu jego prawa do emerytury wojskowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem bezzasadny okazał się zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 10 i art. 38 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 ze zm.).

Analizę prawidłowości zaskarżonego wyroku rozpocząć wypada od przypomnienia, że zgodnie z art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego, a zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa. Zabezpieczenie społeczne pojmowane jest jako system urządzeń i świadczeń służących zaspokajaniu usprawiedliwionych potrzeb obywateli, którzy utracili zdolność do pracy lub doznali ograniczenia tej zdolności. Do istoty prawa do przedmiotowego zabezpieczenia należy zatem ochrona obywateli w razie wystąpienia ryzyka ubezpieczeniowego, powodującego całkowitą lub częściową utratę możliwości samodzielnego utrzymania się albo polegającego na osiągnięciu określonego wieku emerytalnego. Prawodawca konstytucyjny pozostawił sprecyzowanie zakresu i form zabezpieczenia społecznego ustawie zwykłej. Regulacja konstytucyjna akcentuje zaś szeroką swobodę działania przyznaną parlamentowi w zakresie urzeczywistnienia prawa do owego zabezpieczenia. Do ustawodawcy zwykłego należy wybór rozwiązań, które uważa za optymalne z punktu widzenia potrzeb obywateli oraz wymagań rozwoju gospodarczego kraju. Nałożony na ustawodawcę obowiązek urzeczywistnienia wyrażonych w Konstytucji gwarancji socjalnych w

drodze stosownych regulacji normatywnych nie oznacza obowiązku maksymalnej rozbudowy systemu świadczeń. Ustawodawca powinien jednak stworzyć możliwość nabycia prawa do emerytury wszystkim osobom, które przez odpowiednio długi okres utrzymują się z pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy lub stosunku służbowego albo samodzielnie prowadzonej działalności zarobkowej, a same świadczenia powinny być zagwarantowane w wysokości odpowiadającej minimum życiowemu, tak aby umożliwić uprawnionym zaspokojenie podstawowych potrzeb (wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 czerwca 1999 r., K 5/10 OTK ZU z 1999 r. nr 5, poz. 100; z dnia 6 lutego 2002 r., SK 11/01, OTK ZU z 2002 r. nr 1/A, poz. 2; z dnia 27 stycznia 2003 r., SK 27/02, OTK ZU z 2003 r. nr 1/A, poz. 2; z dnia 4 września 2004 r., SK 30/03, OTK ZU z 2004 r. nr 8/A, poz. 82; z dnia 11 grudnia 2006 r., SK 15/06, OTK ZU z 2006 r. nr 11/A, poz. 170; z dnia 13 lutego 2007 r., K 46/05, OTK ZU z 2007 r. nr 2/A, poz. 10 i z dnia 1 kwietnia 2008 r., SK 96/06, OTK ZU z 2008 r. nr 3/A, poz. 40).

Służby mundurowe oraz wojsko stanowią grupy uprzywilejowane w systemie ubezpieczeń społecznych. Specyfika systemu zaopatrzenia emerytalnego tych służb jest determinowana ich szczególnym charakterem. Pełnienie służby wojskowej (służb mundurowych) zakłada bowiem ścisłą podległość przełożonym i dyspozycyjność, nielimitowany czas pracy, daleko idące ograniczenie możliwości zajmowania innych stanowisk i funkcji oraz uzyskiwania dodatkowych przychodów, jak również posiadanie u pełniących służbę szczególnych predyspozycji psychofizycznych i występowanie ryzyka bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia (wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 września 1999 r., K 25/96, OTK ZU z 1997r. nr 3-4, poz. 36; z dnia 19 lutego 2001 r., SK 14/00, OTK ZU z 2001 r. nr 2/A, poz. 31 i z dnia 27 stycznia 2003 r., SK 27/02, OTK ZU z 2003 r. nr 1/A, poz. 2). Owo uprzywilejowanie wyraża się w określeniu źródła finansowania zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy i funkcjonariuszy służb mundurowych (budżet państwa) oraz korzystniejszych - w relacji do osób podlegających powszechnemu systemowi ubezpieczeń społecznych - warunkach nabywania prawa do świadczeń i sposobu ustalania ich wysokości. Ustawodawca zwykły nie ma natomiast obowiązku gwarantować objęcia tymże uprzywilejowanym zaopatrzeniem emerytalnym każdego żołnierza czy funkcjonariusza i w każdym przypadku, bez

względu na przebieg służby. Stąd też zarówno art. 10 ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 ze zm.) jak i art. 10 cytowanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służb Kontrwywiadu Wojskowego, Służb Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.) przewidują wyłączenie prawa do przedmiotowego zaopatrzenia osób skazanych prawomocnym wyrokiem na karę dodatkową (środek karny) pozbawienia praw publicznych lub degradację za przestępstwo popełnione przed zwolnieniem ze służby. Tego rodzaju negatywna przesłanka prawa do zaopatrzenia emerytalnego, niemająca swojego odpowiednika w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych, chociaż powoduje wykluczenie żołnierza lub funkcjonariusz służb mundurowych z grona osób predestynowanych do świadczeń z tegoż zaopatrzenia, to nie oznacza pozbawienia tych osób prawa do zabezpieczenia społecznego gwarantowanego normą art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, skoro art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) zapewnia im w takich sytuacjach - przy spełnieniu ustawowych kryteriów - prawo do emerytur i rent z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych.

Przechodząc do analizy regulacji art. 10 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin godzi się podkreślić, że omawiany przepis zamieszczony jest w dziale I tego aktu, wśród przepisów ogólnych. W art. 1 ustawy określono zakres podmiotowy jej unormowań, rodzaj ryzyka ubezpieczeniowego, którego zajęcie stanowi tytuł do zaopatrzenia emerytalnego oraz źródło finansowania świadczeń, stanowiąc że żołnierzom zwolnionym ze służby wojskowej przysługuje z budżetu państwa, na zasadach określonych w ustawie, zaopatrzenie emerytalne z tytułu wysługi lat lub w razie całkowitej niezdolności do służby, a członkom ich rodzin – w razie śmierci żywiciela. Natomiast w art. 2 omawianego aktu sprecyzowano zakres przedmiotowy ustawy,

obejmujący świadczenia pieniężne (emeryturę wojskową, wojskową rentę inwalidzką, wojskową rentę rodzinną, dodatki do emerytury i renty, zasiłek pogrzebowy) oraz inne świadczenia i uprawnienia (świadczenia lecznicze, świadczenia socjalne i prawo do umieszczenia w domu emeryta wojskowego). Prawdą jest, iż w art. 10 ustawy mowa jest o żołnierzach a nie emerytach wojskowych (czyli – stosownie do art. 3 ust. 2 ustawy – żołnierzach zwolnionych ze służby wojskowej, którzy mają ustalone prawo do emerytury wojskowej). Skoro jednak zaistnienie sytuacji opisanej hipotezą normy prawnej zawartej w tym przepisie, implikuje przewidziany w jej dyspozycji skutek w postaci nieprzysługiwania prawa do zaopatrzenia emerytalnego, to w grę wchodzi wszystkie świadczenia wyszczególnione w art. 2 ustawy, a nie tylko emerytura wojskowa. Adresatem regulacji zawartej w art. 10 ustawy są zatem zarówno żołnierze zwolnieni ze służby wojskowej ubiegający się o przyznanie świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego, jak i osoby już z tych świadczeń korzystające, czyli emeryci wojskowi oraz renciści wojskowi, zdefiniowani w art. 3 ust. 2 i 3 tegoż aktu. Nie ma racji skarżący twierdząc, że zakresem podmiotowym cytowanego przepisu objęci są żołnierze, którzy po osiągnięciu stażu służbowego uprawniającego do emerytury wojskowej, nadal pozostają w służbie i dopiero w przyszłości będą występować z wnioskami o przyznanie świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego. W kontekście art. 1 ustawy przedmiotowe zaopatrzenie przysługuje wszak żołnierzom zwolnionym ze służby wojskowej. A contrario – do chwili zwolnienia ze służby żołnierz zawodowy nie nabywa prawa do zaopatrzenia emerytalnego, bez względu na spełnienie pozytywnych i niezastnienie negatywnych przesłanek uzyskania uprawnień do poszczególnych świadczeń z tego zaopatrzenia.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem prezentowanym w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i wspartym orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 kwietnia 2008 r., P 38/06 (OTK-A z 2008 r. nr 3, poz. 46), zapadłym na tle analogicznej regulacji dotyczącej funkcjonariuszy służb mundurowych, iż pod pojęciem „przysługiwania prawa do zaopatrzenia emerytalnego” w ujęciu komentowanego przepisu należy rozumieć zarówno nabycie prawa do owego zaopatrzenia przez żołnierza dopiero ubiegającego się o to po zwolnieniu ze służby wojskowej, jak i jego zachowanie przez osobę, której uprawnienia do świadczeń

zostały uprzednio ustalone prawomocną decyzją organu emerytalnego. W myśl art. 38 ust. 1 pkt 1 ustawy dalsze trwanie nabytego prawa do świadczenia uzależnione jest przecieź od istnienia któregokolwiek z warunków wymaganych do uzyskania tego prawa. Jednym z takich warunków jest zaś – zgodnie z art. 10 ustawy – nieskazanie żołnierza prawomocnym wyrokiem sądowym na karę dodatkowa (środek karny) pozbawienia praw publicznych lub degradację za przestępstwo popełnione przed zwolnieniem ze służby wojskowej.

Warto zauważyć, że ustawodawca posłużył się w cytowanym przepisie cezurą czasową jedynie w odniesieniu do popełnienia przestępstwa, zaznaczając iż dla wywołania skutku opisanego dyspozycją omawianej normy prawnej, czyn powinien być popełniony przed zwolnieniem żołnierza ze służby wojskowej. Co do momentu skazania prawomocnym wyrokiem sądowym za owo przestępstwo na wspomnianą karę dodatkową (środek karny), nie oznaczono żadnej daty mającej prawne znaczenie. W konsekwencji tegoż, jeżeli prawomocne skazanie nastąpi przed przyznaniem żołnierzowi świadczenia, nie nabędzie on prawa do niego. Natomiast późniejsze (czyli po wydaniu decyzji przyznającej świadczenie z zaopatrzenia emerytalnego) skazanie implikuje ustanie tego prawa. Wszelka dyferencjacja uprawnień do zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych w zależności od daty prawomocnego skazania na karę dodatkowa (środek karny) utraty praw publicznych lub degradacji za przestępstwo popełnione przed zwolnieniem żołnierza ze służby wojskowej nie ma oparcia w treści analizowanego przepisu i nie znajduje jakiegokolwiek racjonalnego uzasadnienia. Wobec bezzasadności zarzutów podniesionych w ramach podstawy kasacyjnej naruszenia prawa materialnego przy ferowaniu zaskarżonego wyroku, Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.